

TÜRKİYE'DE HELİKOPTER EBEVEYNLİK EĞİLİMİ VE HELİKOPTER EBEVEYNLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Hasan YILMAZ¹

Öz

Çocuklarını yetiştirmede tutarsız bir otoriterlik ve aşırı korumacılık karışımıyla bilinen helikopter ebeveynlik tarzı; çocuğun yaşından bağımsız olarak onları kontrol etme ihtiyacı, onlara özerklik vermeme veya sınırlandırma, çocuklarını gerçekten sevmedikleri etkinlikleri yapmaya zorlama, farklı konularda ders aldırma veya başkalarıyla sosyalleşmesinden mahrum etme, akademik sonuçları her şeyden önemli ve öncelikli tutma, çocuklarının yaptıkları her şeyde haklı olduklarını düşünme eğilimi, okul öncesinden üniversiteye kadar her kademedeki öğretmen ve okul kurullarından sürekli olarak şikayette bulunma davranışlarıyla karakterize bir çocuk yetiştirme yaklaşımıdır.

Yapılan araştırmanın amacı Türkiye'de helikopter ebeveynliğin yaygınlığını hem anne hem baba boyutunda ortaya koymaktır. Bu gelen amaç çerçevesinde anne babaların hangi konularda helikopter ebeveyn tutumlarının daha baskın olduğunu; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, yerleşim yerinin özelliği gibi demografik değişkenlere göre tespit edilmesi hedeflenmiştir. Araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla Yaşları 11 ile 22 arasında değişen ve ortaokul ile lisans üstü eğitim seviyelerinde öğrenim gören 1600 kişiye Algılanan Helikopter Ebeveyn Ölçeği uygulanmıştır. Ebeveynlerinin tutumunu helikopter olarak algılayan 666 katılımcının verileri üzerinde de tanımlayıcı istatistik değerleri, varyans analizi, t testi ve Scheffe test ile analizler yapılmıştır.

Araştırmada, Türkiye'de annelerin üçte birinin, babaların ise yedide birinin helikopter ebeveyn tutuma sahip olduğu, annelerin babalara kıyasla daha fazla helikopter tutum sergiledikleri gözlenmiştir. Ortaokulda öğrenci olan katılımcıların algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları, diğer eğitim kademelerindeki katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Tek çocuklu, büyük şehirlerde yaşayan ebeveynlerde helikopter tutum daha fazla gözlenirken helikopter ebeveyn tutumunun çocukların cinsiyetinden etkilenmediğini de saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Helikopter ebeveyn tutumları, Helikopter ebeveynlerin özellikleri*

¹ Prof. Dr. Hasan Yılmaz, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, e-posta:hasanyilmaz2001@hotmail.com Orcid No: <https://orcid.org/0000-0002-9069-1524>

HELICOPTER PARENTING TENDENCY AND DEMOGRAPHICS OF HELICOPTER PARENTS IN TURKEY

Abstract

Known by the combination of inconsistent authoritarianism and overprotection, helicopter parenting style is an child-rearing approach characterised by the behaviours of controlling the children, not granting them autonomy or limiting it, forcing them to perform activities which they really do not like, having them take lesson on different subjects or depriving them of socialisation with others, holding their academic results important and prioritised before everything; the tendency to think that their children are right in everything they do; and complaining about teachers and school councils at every level from preschool to university regardless of child's age.

This research aimed to investigate the prevalence of helicopter parenting from the aspects of both parents. According to this general purpose, it was intended to determine on which subjects the helicopter parenting attitudes were more dominant by demographics such as age, gender, educational level, and characteristics of the place of residence. Descriptive survey method was used in the research. To this end, the Perceived Helicopter Parenting Scale was applied to 1600 individuals whose ages varied between 11 and 22 years and who were studying in the levels ranging from secondary school to postgraduate education. The data of 666 participants who perceived the attitudes of their parents as being helicopter were subjected to analyses with the methods of descriptive statistics, variance analysis, t-test and Scheffe test.

It was observed in the research that one-third of the mothers and one-seven of the fathers in Turkey had helicopter parenting attitude and the mothers were exhibiting more helicopter attitudes than the fathers. Helicopter parenting attitudes perceived by the secondary school students were found to be higher than the attitudes perceived by other educational levels. While helicopter attitude was observed more among the parents with one child and living in metropolitans, helicopter parenting attitude was not affected by children's gender.

Key Words: *Helicopter parenting attitudes, Characteristics of Helicopter Parents*

Giriş

Helikopter ebeveyn kavramı ilk olarak Ginnott (1969) tarafından *Ebeveynler ve Gençler* adlı kitabında kullanılmıştır. Bir çocuğun, *annesinin bir helikopter gibi etraflarında dört döndüğünü* söylemesinden esinlenilerek ortaya çıkan kavram 2011 yılında bilimsel literatüre girmiştir. Farklı yazarlar helikopter ebeveynliği *aşırı ebeveynlik* (Gibbs, 2009; Kuppens ve Ceulemans, 2018), çim biçme ebeveynliği (Locke vd., 2012), *kaplan ebeveynlik* (Juang vd., 2013) ya da *buldozer ebeveynlik* (Sharma ve Sarna, 2018) kavramları ile anlattıkları görülmektedir. Hangi kavramla ifade edilmiş olursa olsun, bu tür ebeveynlerin en önemli özelliği çocuklarına aşırı odaklanmış (Rousseau ve Scharf, 2017) olmalarıdır. Genellikle çocuklarının hayatlarına ilişkin ve özellikle başarı ya da başarısızlıkları için çok fazla sorumluluk üstlenme (Somers ve Settle, 2010), çocuğun hayatı üzerinde aşırı kontrol (Kelly vd., 2017), aşırı korumacılık ve mükemmeliyetçilik (Zienty ve Nordling, 2018) helikopter ebeveynlerin belli başlı özellikleri arasındadır.

Helikopter ebeveyn tutumu çocukların çok küçük yaşlarında kendini göstermeye başlar (Hong vd., 2015). Yürüme çağında sürekli çocuğu gölge gibi takip etme, davranışlarını ve oyunlarını yönlendirme, tek başına zaman geçirmesine fırsat vermemesi (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014) şeklinde gözlenen tutum okul çağında güvenilir öğretmen ve eğitimciler bulma konusunda aşırı çaba, çocuğun arkadaş ve aktivitelerini belirleme, ev ödevi ve okul projeleri için orantısız yardım sağlama (Bristow, 2014) şekilleriyle kendini belli edebilir. Düşük notlar için öğretmeni aramak, sıkı ders planı yapmak, özel kurslara göndermek gibi davranışlar da okul çağında sık gözlenenler arasındadır (Kouros vd., 2017). Bununla birlikte helikopter ebeveynlik her yaşta birey üzerinde etkisini göstermeye devam edebilir (Fingerman vd., 2012). Çocuğunun öğrenim göreceği üniversiteye ve bölüme karar vermek, evleneceği kişinin kim olacağı konusunda belirleyici olmak, evlendikten sonra yaşayacağı yer ve eş ilişkileri ile ilgili müdahaleler bireylerin ileriki yaşlarında da etkisini devam ettirmektedir (Yoo vd., 2016).

Helikopter ebeveynliğin belli başlı dört sebebi olduğu düşünülmektedir. Çocuğunun fiziksel, akademik, sosyal ve duygusal hayatı ile ilgili olası kötü sonuçlardan aşırı endişe ve korku en önemli sebepler arasındadır (Luebbe vd.,

2016). Dış dünyaya karşı duyulan güvensizlik, ekonomi, iş piyasası ve genel olarak dünyayla ilgili endişeler; aileleri çocuklarını korumak için onların hayatları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmaya iten diğer bir önemli sebeptir (Hesse vd., 2018). Kendi çocukluk yaşamlarında sevilmediğini, ihmal ya da göz ardı edildiğini düşünen yetişkinlerin bunu telafi etmek istekleri (Rousseau ve Scharf, 2017), son olarak da diğer ebeveynlerden kaynaklı çevre baskısı (Odenweller vd., 2014) anne babaları helikopter tutumlara yönelten sebepler olarak sayılmaktadır.

Helikopter ebeveynliğin sonuçlarına ilişkin farklı ülkelerde yapılmış çok sayıda araştırma mevcuttur. Helikopter ebeveynliğin ortaya çıkardığı en önemli sorun; 'bu şeyi kendim yapmam konusunda ailem bana güvenmiyor mesajıdır. Bu mesaj kendine güvenin ve özsaygının azalmasına yol açmaktadır (Kouros vd., 2017). Bununla birlikte pek çok araştırmada helikopter ebeveynlerin çocuklarında yüksek düzeyde kaygı ve depresyona, diğer çocuklara kıyasla anlamlı derecede daha fazla gözlenmiştir (Garner, 2017). Yaşam becerilerinin yeterince gelişmemesi olarak ifade öz yeterlik inancının zayıf olması (van Ingen vd., 2015; Reed vd., 2016; Kouros vd., 2017), sosyal fobi, obsesyon, panik bozukluk (Murray, Farrington vd., 2009; Reed vd., 2016; Garner, 2017) sık gözlenen sonuçlar arasındadır. Helikopter anne babaya sahip olan bazı çocuklarda ise hak görme duygusunun aşırı gelişmesi ego enflasyonu denilen ve narsist kişiliğe uzanan (Eberly-Lewis vd., 2018) sorunlara yol açabilmektedir.

Helikopter ebeveynlerin bu tutumlarından vazgeçmeleri ise kolay olmamaktadır. Çünkü pek çoğu tutum ve davranışlarının doğru olduğundan emin görünmektedirler (Schiffirin vd., 2014). Bu konuda bir değişim için çoğu zaman psikolojik bir destek almak gerekebilmektedir (Loftis, 2014). Araştırmacılar, helikopter ebeveynliği önlemenin, helikopter bir ebeveyni bu tutumundan vazgeçirmekten daha etkili ve kolay olduğunu göstermiştir (Padilla-Walker ve Nelson, 2012). Bu tespit de anne babaların çocuk sahibi olmadan önce ebeveynlik konusunda eğitim almalarının önemini göstermektedir.

Yapılan araştırmanın amacı Türkiye'de helikopter ebeveynliğin yaygınlığını ve demografik özelliklerini, çocukların algılamaları ve değerlendirmelerine dayalı olarak, hem anne hem baba boyutunda ortaya koymaktır. Bu gelen amaç

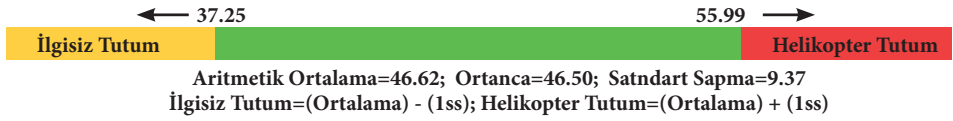
çerçevesinde anne babaların hangi konularda helikopter ebeveyn tutumlarının daha baskın olduğunu; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, yerleşim yerinin özelliği gibi demografik değişkenlere göre tespit edilmesi hedeflenmiştir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

- i. Türkiye’de anne ve babalarda helikopter ebeveyn tutumuna rastlanma sıklığı nedir?
- ii. Helikopter tutuma sahip anne ve babaların, helikopter tutumun boyutları açısından (Temel Yaşam Becerilerinde Helikopter Tutum, Akademik Yaşamda Helikopter Tutum, Duygusal ve Özel Yaşamda Helikopter Tutum, Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Tutum) farklılıkları var mıdır?
- iii. Ebeveynlerde gözlenen helikopter tutum çocukların cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- iv. Ebeveynlerde gözlenen helikopter tutum çocukların öğrenim gördükleri eğitim kademelerine göre farklılaşmakta mıdır?
- v. Ebeveynlerde gözlenen helikopter tutum ailedeki çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
- vi. Ebeveynlerde gözlenen helikopter tutum çocukların doğum sırasına göre farklılaşmakta mıdır?
- vii. Ebeveynlerde gözlenen helikopter tutum çocukların dünyaya geldikleri yerleşim yerinin özelliğine göre farklılaşmakta mıdır?
- viii. Ebeveynlerin eğitim düzeyi ile helikopter tutumları arasında bir ilişki var mıdır?
- ix. Ailenin ekonomik durumu ile ebeveynlerin helikopter tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Yaşları 11 ile 22 arasında değişen ve ortaokul ile lisansüstü eğitim seviyelerinde öğrenim gören 1600 kişiye Algılanan Helikopter Ebeveyn ölçeği uygulanmıştır. İlk değerlendirmede çeşitli eksikliklerinden dolayı 110 ölçek geçersiz sayılmış, 1490 katılımcıdan elde edilen veriler değerlendirmeye alınmıştır. 1490 katılımcıdan

edilen verilerin betimsel istatistik değerleri ve çarpıklık ölçüleri hesaplanmış, dağılımın normallik gösterdiğinin saptanmasından sonra, (aritmetik ortalama + 1 Standart sapma) değerinin üzerinde helikopterlik gözlenen katılımcılar, helikopter ebeveynler tarafından yetiştirilen çocuklar olarak kabul edilmiş ve analizler bu grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Uygulanan yöntemin şekilsel ifadesi aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 1: Helikopter Tutuma Sahip Ebeveynleri Olan Grubun (Örneklemin) Belirlenme Ölçütü

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni ortaokul ile lisansüstü eğitim kademeleri arasında öğrenim gören ve yaşları 11 ile 22 arasında değişen bireylerdir. Araştırmanın örneklemini; kademeli örnekleme metodu kapsamında oransız örnekleme yoluyla, büyükşehir statüsündeki il merkezinde yer alan iki ilk öğretim ve iki orta öğretim öğrencileri ile iki büyük şehirde bulunan üniversitenin öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme ilişkin sayısal bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Helikopter Ebeveyne Sahip Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Yaş	N	%	Eğitim Düzeyi	N	%	Kardeş Sayısı	N	%
11-13	125	18.8	Ortaokul	200	30.0	Tek Çocuk	47	7.1
14-16	176	26.4	Lise	211	31.7	İki - Üç	427	64.1
17-19	167	25.1	Lisans	217	32.6	Dört ve +	192	28.8
20-22	198	29.7	Lisansüstü	38	5.7			
Cinsiyet	N	%	Doğduğu Yer	N	%	Doğum Sırası	N	%
Kız	424	63.7	Büyükşehir	392	58.9	İlk	283	42.5
Erkek	242	36.3	İlçe	198	29.7	Ortanca	187	28.1
			Köy	76	11.4	Son Çocuk	196	29.4

Veri Toplama Aracı

Araştırmada Yılmaz (2018) tarafından geliştirilen Algılanan Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır. 21 maddeden oluşan ölçek; temel yaşam becerilerinde helikopter tutum, akademik yaşamda helikopter tutum, duygusal ve özel yaşamda helikopter tutum ve etik-ahlaki konularda helikopter tutum olmak üzere dört alt boyuta sahiptir. Kullanılan ölçeğe ait uyum endeksleri ve iç tutarlık katsayıları Tablo 2 ve 3'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Algılanan Helikopter Ebeveyn Ölçeği Uyum Endekslerine İlişkin Değerler

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	CFI	NFI	NNFI	GFI	AGFI
1458,74	385	3,78	0,07	0,054	0,95	0,94	0,94	0,91	0,90

Tablo 3: Algılanan Helikopter Ebeveyn Ölçeğine Ait Güvenirlik Değerleri

Alt Ölçekler	İç Tutarlık	Bileşik Güvenirlik
Temel Yaşam Becerilerinde Helikopter Tutum	.82	.87
Akademik Yaşamda Helikopter Tutum	.83	.78
Duygusal ve Özel Yaşamda Helikopter Tutum	.79	.80
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Tutum	.80	.72
Ölçeğin Tamamı İçin	.85	.93

Analiz Yöntemleri

Analiz yöntemi olarak araştırma değişkenlerinin sürekli ya da süreksiz olma özelliğine göre, frekans dağılımları, yüzdeler, ki kare, t testi, varyans analizi ve Scheffe Test kullanılmıştır.

Bulgular

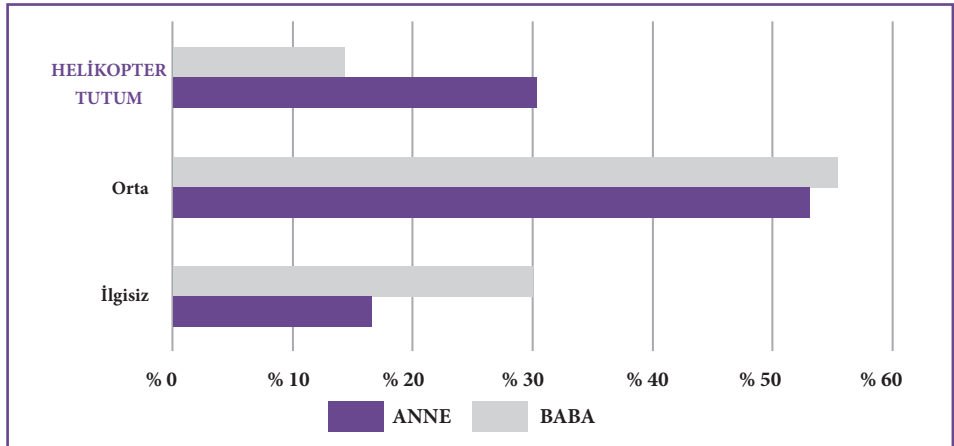
Genel Bulgular

Çalışma evrenine giren ve tarama yapılan 1490 katılımcının ölçekten elde ettikleri puanlardan, aritmetik ortalamasının bir standart sapma üzeri kesme noktası olarak saptanmıştır. Bu noktanın üzerinde puan elde eden katılımcılar, helikopter ebeveynler tarafından yetiştirilen bireyler olarak kabul edilmiştir. Buna dayalı olarak elde edilen sonuçlar Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4: Türkiye’de İlgisiz, Normal ve Helikopter Tutuma Sahip Anne Babaların Oranları

	İlgisiz		Orta		Helikopter		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Anne	247	16,58	791	53,09	451	30,34	1490	100.0
Baba	448	30,07	827	55,50	215	14,43	1490	100.0

Türkiye’de annelerin yüzde 30.34’ünün, babaların yüzde 14.43’ünün helikopter tutuma sahip olduğu saptanmıştır. Helikopter tutuma sahip anneler bu tutuma sahip babaların yaklaşık iki katıdır. Bununla birlikte; kız öğrencilerden yüzde 28.4’ü (n= 424), erkek öğrencilerden ise yüzde 16.2’si (n=242) ebeveynlerinin helikopter tutuma sahip olduklarını bildirmişlerdir. Anne ve babasının her ikisinin de helikopter tutuma sahip olduğu görüşünde olanların oranı ise yüzde 15.5’tir (n= 231). Tablo 4’de özetlenen sayısal bilgiler, Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 2: İlgisiz, Normal ve Helikopter Tutumun Anne ve Babalarda Görülme Oranları

Eğitim kademeleri açısından incelendiğinde, en yüksek helikopter tutum ortaokul (% 32.6), en düşük helikopter tutum ise lisansüstünde (% 8.9) öğrenim görenlerin ebeveynlerinde saptanmıştır. Helikopter ebeveynler tarafından yetiştirilen çocukların yüzde 57,1’i tek çocuk, yüzde 21.3’ü, iki ve üç kardeş, yüzde 17.5’i ise dört ve daha fazla kardeşe sahiptir. Bununla birlikte, ebeveynlerini helikopter tutuma sahip olarak bildirenlerin yüzde 42.5’i, ilk çocuk, yüzde 28.1’i ikinci çocuk ve 29.4’ü üçüncü çocuktur. Helikopter

ebeveynlerin çocuklarından 58.9'ü büyükşehirde, 29.7'si ilçede ve 11.4'ü ise köy yerleşim yerinde dünyaya gelmiştir. Helikopter ebeveynlerin çocukları, ailelerinin ekonomik durumunun, yüzde 10.2'si düşük, 49.2'si orta ve yüzde 40.6'sı yüksek olduğu görüşündedirler.

Helikopter Tutumun Alt Boyutları Açısından Anne ve Babaların Benzer ve Farklı Yönleri

Helikopter tutuma sahip anne ve babaların, helikopter tutumun boyutları açısından incelenmesinden elde edilen bulgular Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Helikopter Ebeveynlerin Boyutlara Göre İncelenmesinden Elde Edilen Değerler

Helikopter Tutum Boyutları		N	Ort.	S. S	S.H.	a-b	T	Sig
Temel Yaşam Becerilerinde Helikopter Tutum	Anne	451	2.27	.61	.029	0.26	5.293	.000
	Baba	215	2.01	.57	.039			
Akademik Yaşamda Helikopter Tutum	Anne	451	2.98	.58	.027	0.0	-.104	.917
	Baba	215	2.98	.56	.038			
Duygusal ve Özel Yaşamda Helikopter Tutum	Anne	451	3.45	.51	.024	0.14	3.099	.002
	Baba	215	3.31	.54	.036			
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Tutum	Anne	451	3.43	.38	.018	-0.01	-.240	.811
	Baba	215	3.44	.38	.026			
Genel Helikopter Tutum	Anne	451	62.87	5.66	.266	2.01	4.858	.000
	Baba	215	60.86	4.64	.316			

Helikopter tutuma sahip ebeveynlerin, çocuğun akademik yaşamındaki helikopter tutuları ile ($t=-.104$, $p>.05$), etik ve ahlaki konulardaki helikopter tutumlarının ($t=-.240$, $p>.05$) anne ve babalar arasında farklı olmadığı saptanmıştır. Buna karşılık anne ve babaların, temel yaşam becerileri ($t= 5.293$, $p<.05$) ve duygusal ve özel yaşam ($t= 3.099$, $p<.05$) konularındaki helikopter tutumları ise anlamlı ölçüde birbirinden farklıdır. Her iki boyutta da annelerin babalara kıyasla daha yüksek helikopter tutuma sahip oldukları gözlenmiştir. Genel helikopter tutum açısından da anne ve babalar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t= 4.858$, $p<.05$). Bu durum, annelerin, babalara kıyasla daha yüksek helikopter tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Helikopter Tutuma Sahip Ebeveynlerin Çocuklarının Cinsiyet Özellikleri

Kesme noktasından daha yukarı puan olarak helikopter ebeveynine sahip olduğu saptanan 666 katılımcının cinsiyet değişkeni açısından incelenmesinden elde edilen sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Çocukların Cinsiyetine Göre Ebeveynlerin Helikopter Tutumlarına İlişkin Bulgular

		N	Ort.	S.S	S.H.	t	Sig.
Temel Yaşam Becerilerinde Helikopter Tutum	Kız	424	2.19	.60	.03	-.370	.715
	Erkek	242	2.19	.63	.04		
Akademik Yaşamda Helikopter Tutum	Kız	424	2.93	.59	.02	-2.938	.003
	Erkek	242	3.06	.55	.03		
Duygusal ve Özel Yaşamda Helikopter Tutum	Kız	424	3.42	.54	.02	.857	.392
	Erkek	242	3.38	.48	.03		
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Tutum	Kız	424	3.46	.39	.01	2.667	.008
	Erkek	242	3.38	.37	.02		
Genel Helikopter Tutum	Kız	424	62.17	5.37	.26	-.338	.738
	Erkek	242	62.31	5.56	.35		

Genel olarak değerlendirildiğinde, helikopter ebeveynlerin tutumları çocuklarının cinsiyetinden etkilenmediği görülmektedir ($t=-.338, p> .05$). Bu durum, helikopter ebeveyn tutumunun genel bir yaklaşım olduğu şeklinde açıklanabilir. Bununla birlikte, helikopter tutumun alt boyutları açısından incelendiğinde, akademik yaşam ($t=-2.928, p<.05$) ile etik ve ahlaki konulardaki helikopter tutumun ($t= 2.667, p<.05$) çocukların cinsiyetine göre farklılaştığı saptanmıştır. Akademik yaşamda erkek çocuklara, etik ve ahlaki yaşam konularında ise kız çocuklara karşı helikopter tutumun daha baskın olduğu gözlenmiştir. Temel yaşam becerilerinde ($t=-.370, p> .05$) ve duygusal ve özel yaşamda ($t= .857, p>.05$) helikopterlikte ise, çocukların cinsiyeti açısından bir fark tespit edilmemiştir.

Çocukların Eğitim Kademelerine Göre Helikopter Tutuma Sahip Ebeveyn Puanlarının İncelenmesi

Helikopter ebeveyne sahip katılımcıların öğrenim gördükleri eğitim kademesine göre incelenmesinden elde edilen sonuçlar Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Ebeveynlerin Helikopter Tutumlarının Çocukların Eğitim Kademeleri Değişkenine Göre İncelenmesi

Helikopter Tutum Boyutları		N	Ort.	S.S.	S.H.	F	Sig	Scheffe Test
Temel Yaşam Becerilerinde Helikopter Tutum	Orta	221	2.60	.57	.03	19.872	.000	1>3 1>4 2>4
	Lise	227	2.41	.53	.05			
	Lisans	200	2.38	.62	.04			
	L. Üstü	16	1.94	.52	.07			
Akademik Yaşamda Helikopter Tutum	Orta	221	3.18	.51	.03	6.889	.000	1>3 1>4
	Lise	227	2.91	.60	.06			
	Lisans	200	2.88	.57	.03			
	L. Üstü	16	2.79	.73	.10			
Duygusal ve Özel Yaşamda Helikopter Tutum	Orta	221	3.32	.50	.03	.843	.498	-
	Lise	227	3.43	.54	.06			
	Lisans	200	3.41	.53	.03			
	L. Üstü	16	3.39	.61	.09			
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Tutum	Orta	221	3.37	.35	.02	.732	.407	-
	Lise	227	3.45	.39	.04			
	Lisans	200	3.47	.40	.03			
	L. Üstü	16	3.54	.39	.06			
Genel Helikopter Tutum	Orta	221	65.1	5.17	.33	6.696	.000	1>3 1>4 2>4
	Lise	227	63.6	4.10	.42			
	Lisans	200	61.2	5.72	.36			
	L. Üstü	16	60.5	6.43	.93			

Genel helikopter tutum açısından ele alındığında, en yüksek helikopterlik, ortaokul (Ort.= 65.1, ss. = 5.17), en düşük ise lisansüstü eğitim (Ort.= 60.5, ss. = 6.43) kademesinde gözlenmiştir. Genel helikopter tutum açısından, ortaokul ile üniversite (1>3) ve lisansüstü eğitim (1>4), lise ve lisansüstü eğitim (2>4) arasında anlamlı fark saptanmıştır. Ortaokul ile lise arasındaki fark ise istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmamıştır. Helikopterliğin alt boyutları açısından ele alındığında ise; duygusal ve özel yaşam ile etik ve ahlaki konularda ebeveynlerin helikopter tutumlarının çocuklarının eğitim kademesine göre

farklılık göstermediği gözlenmiştir. Temel yaşam becerilerinde helikopter tutumda ise ortaokul ile lisans (1>3) ve lisansüstü (1>4) ve lise ile lisansüstü (2>4) arasında anlamlı fark bulunmuştur. Akademik yaşamda helikopter tutumda ise, ortaokul ile lisans (1>3) ve ortaokul ile lisansüstü (1>4) arasında anlamlı fark saptanırken, lise ve lisans, lise ve lisansüstü ile lisans ve lisansüstü kademeleri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Helikopter Ebeveyn Tutumları Konusundaki Bulgular

Araştırmada, ebeveynlerinin helikopter tutuma sahip oldukları saptanan katılımcıların kardeş sayılarına göre incelenmesinden elde edilen bulgular Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Ebeveynlerin Helikopter Tutumları

		N	Ort.	S.S.	S.H.	F	Sig.	Scheffe Test
Temel Yaşam Becerilerinde Helikopter Tutum	Tek Çocuk	97	2.39	.69	.10	6.049	.002	1>2
	İki ve Üç Çocuk	427	2.13	.62	.03			1>3
	Çocuk	142	2.17	.56	.04			
	Dört ve fazla							
Akademik Yaşamda Helikopter Tutum	Tek Çocuk	97	3.21	.60	.09	5.649	.004	1>2
	İki ve Üç Çocuk	427	2.99	.55	.03			1>3
	Çocuk	142	2.90	.61	.04			
	Dört ve fazla							
Duygusal ve Özel Yaşamda Helikopter Tutum	Tek Çocuk	97	3.45	.62	.09	5.510	.004	1>2
	İki ve Üç Çocuk	427	3.35	.49	.02			1>3
	Çocuk	142	3.24	.56	.04			2>3
	Dört ve fazla							
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Tutum	Tek Çocuk	97	3.52	.37	.05	1.360	.257	
	İki ve Üç Çocuk	427	3.44	.37	.02			
	Çocuk	142	3.41	.40	.03			
	Dört ve fazla							
Genel Helikopter Tutum	Tek Çocuk	97	64.40	7.46	1.1	4.184	.016	1>2
	İki ve Üç Çocuk	427	62.12	5.41	.26			1<3
	Çocuk	142	61.93	4.78	.34			
	Dört ve fazla							

Tablo 10 incelendiğinde, tek çocuklu ailelerde helikopter tutumun daha yüksek (Ort.= 64.4, ss.= 7.46), dört ve daha fazla çocuklu ailelerde ise göreceli olarak daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Ort.= 61.93, ss.= 4.78). İki-üç çocuklu aileler ile, dört ve daha fazla çocuğa sahip ailelerde, helikopter tutum düzeylerinin değişmediği gözlenmiştir. Helikopter tutumlarının boyutları açısından ise, etik ve ahlaki konularda helikopter tutumun, çocuk sayısından etkilenmediği (F= 1.360, $p>.05$), buna karşılık, temel yaşam becerileri (F= 6.049, $p<.05$), akademik yaşam (F= 5.649, $p<.05$) ve duygusal ve özel yaşamda helikopter boyutlarında (F= 5.510, $p<.05$) anlamlı farklılığın olduğu saptanmıştır. Temel yaşam becerileri ve akademik yaşamda helikopter tutumunda tek çocuklu ailelerin diğer iki gruptan anlamlı derecede farklı olduğu gözlenmiştir. Duygusal ve özel yaşamda helikopter tutum boyutunda ise, dört ve daha fazla çocuklu aileler, diğer iki gruptan anlamlı ölçüde farklıdır.

Helikopter Ebeveyne Sahip Çocukların Doğum Sırası Değişkenine Göre İncelenmesinden Elde Edilen Bulgular

Helikopter ebeveynlere sahip katılımcıların doğum sırasına göre incelenmesinden elde edilen bulgular Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Çocukların Doğum Sırasına Sayısına Göre Ebeveynlerin Helikopter Tutumları

		N	Ort.	S.S.	S.H.	F	Sig.	Scheffe Test
Temel Yaşam Becerilerinde Helikopter Tutum	İlk Çocuk	283	2.17	.61	.036	3.917	.033	2<1 2<3
	Ortanca	187	1.82	.64	.047			
	Son Çocuk	196	2.16	.58	.041			
Akademik Yaşamda Helikopter Tutum	İlk Çocuk	283	3.00	.56	.033	4.217	.019	2<1 2<3
	Ortanca	187	2.16	.63	.046			
	Son Çocuk	196	2.95	.54	.038			
Duygusal ve Özel Yaşamda Helikopter Tutum	İlk Çocuk	283	3.39	.53	.031	4.502	.015	2<1 2<3
	Ortanca	187	2.37	.55	.040			
	Son Çocuk	196	3.45	.48	.034			
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Tutum	İlk Çocuk	283	3.44	.36	.021	4.517	.011	2<1 2<1
	Ortanca	187	2.48	.40	.029			
	Son Çocuk	196	3.37	.37	.026			
Genel Helikopter Tutum	İlk Çocuk	283	62.30	5.53	.329	3.617	.039	2<1 2<2
	Ortanca	187	55.58	5.82	.425			
	Son Çocuk	196	61.75	4.88	.349			

Tablo 11 incelendiğinde, ilk ve son çocuk olan katılımcıların, ortancalara göre daha yüksek helikopter tutum bildirdikleri görülmektedir. Genel helikopter tutum ve dört alt boyutta en düşük helikopter tutumun ortancalara karşı gösterildiği saptanmıştır. İlk ve son çocuk arasında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Helikopter Ebeveyne Sahip Çocukların Doğum Yerine Göre İncelenmesinden Elde Edilen Bulgular

Ebeveynlerinin helikopter tutuma sahip olduğu belirlenen katılımcıların dünyaya geldikleri yerleşim yerinin, köy, ilçe ve il oluşuna göre incelenmesinden elde edilen bulgular Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: Çocukların Doğdukları Yerleşim Yerine Göre Ebeveynlerin Helikopter Tutumları

		N	Ort.	S.S.	S.H.	F	Sig.	Scheffe Test
Temel Yaşam Becerilerinde Helikopter Tutum	Büyükşehir	682	2.99	.65	.05	.057	944	-
	İlçe	1916	2.97	.59	.04			
	Köy	382	2.97	.57	.02			
Akademik Yaşamda Helikopter Tutum	Büyükşehir	682	2.45	.67	.05	23.053	.000	1>2
	İlçe	1916	2.28	.57	.04			1>3
	Köy	382	2.06	.54	.02			
Duygusal ve Özel Yaşamda Helikopter Tutum	Büyükşehir	682	3.47	.53	.05	.924	.397	-
	İlçe	1916	3.41	.53	.04			
	Köy	382	3.43	.51	.02			
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Tutum	Büyükşehir	682	3.54	.41	.03	3.102	.046	1>3
	İlçe	1916	3.41	.39	.03			
	Köy	382	3.38	.36	.02			
Genel Helikopter Tutum	Büyükşehir	682	64.33	6.91	.61	15.496	.000	1>2
	İlçe	1916	62.68	5.52	.45			1>3
	Köy	382	61.36	4.61	.23			2>3

Genel helikopter puanları açısından bakıldığında, çocukların dünyaya geldikleri yerleşim yerine göre anlamlı farkın olduğu görülmektedir (F= 15.496, p<.05). Buna göre, büyük şehirde doğan çocuklar, köy ve ilçede dünyaya gelenlere göre daha yüksek helikopter tutum bildirmişlerdir (1>2, 1>3). Benzer şekilde, ilçede doğanlar da köyde dünyaya gelenlere göre daha yüksek helikopter tutum rapor etmişlerdir (2>3). Diğer bir ifadeyle, il yerleşim yerinde dünyaya gelen katılımcıların ebeveynleri, göreceli olarak ilçe ve köyde doğanların ebeveynlerine göre daha yüksek helikopter tutuma sahiptir. Bununla birlikte, alt boyutlar açısından bakıldığında temel yaşam becerileri ve duygusal ve özel yaşam konusunda helikopterlik açısından fark gözlenmezken; akademik yaşam (F= 23.053, p<.05) ve etik-ahlaki konularda helikopter tutum (F= 3.102, p<.05) boyutlarında anlamlı fark bulunmuştur. Akademik yaşam konusunda helikopter tutum boyutunda ilde doğan katılımcılar, ilçe ve köyde

dünyaya gelenlere kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek puan almışlardır (1>2, 1>3). Etik ve ahlaki konularda helikopterlik boyutunda ise farkın il ile köy arasında olduğu saptanmıştır (1>3).

Helikopter Tutuma Sahip Ebeveynlerin Eğitim Düzeylerine Göre İncelenmesinden Elde Edilen Bulgular

Ebeveynleri helikopter tutuma sahip olan katılımcıların anne ve babalarının eğitim düzeyi açısından incelenmesinden elde edilen bulgular Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13: Anne ve Babanın Eğitim Düzeyine Göre Helikopter Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

	Anne			Baba			T	Sig.	
	N	Ort.	S.S.	N	Ort.	S.S.			
İlk ve Orta Okul	28	62.82	5.57	28	62.00	6.87	1.629	.109	
Lise	257	63.25	5.83	69	61.04	4.49	2.734	.007	
Üniversite	113	64.71	5.29	57	60.74	4.46	3.262	.001	
Lisansüstü	53	60.32	4.87	61	60.24	4.36	1.234	.220	
F= 4.467; $p<.001$; 3>4, 3>1				F= 1.008; $p>.05$					

Helikopter tutuma sahip anneler açısından bakıldığında, en yüksek ortalamanın üniversite mezunu annelerde gözlendiği görülmektedir (Ort.= 64.71, ss. = 5.29). İkinci sırada Lise (Ort.= 63.25, ss. = 5.83), son sırada ise lisansüstü (Ort.= 60.32, ss. = 4.87) eğitim seviyesine sahip anneler gelmektedir. Annelerin eğitim düzeyine göre helikopter tutum puanlarının dağılımı .001 düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F= 4.467, $p<.001$). Eğitim düzeyleri arasındaki farkın ise, üniversite ve ilk-ortaokul (3>1) ile üniversite ve lisans üstü (3>4) gruplarından kaynaklandığı saptanmıştır. Helikopter babaların tutumlarının ise, eğitim düzeylerinden etkilenmediği (F= 1.008, $p>.05$), bütün eğitim kademelerindeki babaların helikopter tutum özelliklerinin birbirine benzer olduğu tespit edilmiştir.

Aynı eğitim düzeyindeki anne ve babalar birbirleriyle karşılaştırıldığında

ise; lise ($t= 2.734, p<.007$) ve üniversite eğitim düzeyinde olanlar ($t= 3.262, p<.001$) arasında helikopter tutuma sahip olma açısından anlamlı fark gözlenirken, ilk-ortaokul ($t= 1.629, p>.05$) ve lisansüstü ($t= 1.234, p>.05$) kademelerdeki anne babaların farklı olmadıkları gözlenmiştir.

Helikopter Tutuma Sahip Ebeveynlerin Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre İncelenmesinden Elde Edilen Bulgular

Araştırmada, katılımcılardan ailelerinin ekonomik düzeyini üç kategoride değerlendirmeleri istenmiştir. Kendi değerlendirmelerine dayanan sonuçlara göre, helikopter tutuma sahip katılımcıların ailelerinin ekonomik düzey değişkeni açısından incelenmesinden elde edilen sonuçlar Tablo 14'de gösterilmiştir.

Tablo 14: Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre Ebeveynlerin Helikopter Tutum Puanlarının Analizi

	N	Ort.	S.S.	S.H.	F	Sig.	Scheffe Test
Düşük	68	61.96	5.98	.72			
Orta	328	64.38	5.41	.29	6.060	.002	2>1
İyi	270	62.00	5.22	.32			2>3

Tablo 14 incelendiğinde, helikopter tutumların, ailenin ekonomik düzeyine göre farklılaştığı ($F= 6.060, p<.05$) görülmektedir. En yüksek helikopter tutum, orta ekonomik düzeye sahip ailelerde (Ort.= 64.38, ss. = 5.41), göreceli olarak en düşük helikopter tutum ise düşük ekonomik düzeye sahip ailelerde gözlenmiştir (Ort.= 61.96, ss. = 5.98). Ailenin ekonomik düzeyine göre helikopter tutumda gözlenen farkın ise, orta düzey ile düşük ($2>1$) ve orta düzey ile yüksek ($2>3$) gruplardan kaynaklandığı saptanmıştır.

Tartışma

Helikopter ebeveyn tutumları ve bu tutumun sonuçlarına ilişkin araştırmalar Türkiye'de henüz yapılmamıştır. Magazin basında konu zaman zaman ele alınmış olsa da konunun ele alındığı ortam, içerik ve yöntem bilimsellikten uzaktır. Aynı zamanda helikopter ebeveynlik konusunu magazin basında tartışanlar da akademik kimliğe sahip kişiler değildir. Bununla birlikte genel olarak ebeveyn tutumlarını inceleyen araştırmaların içeriğinde helikopter

ebeveynliğe ilişkin ipuçları bulmak mümkündür. Ancak helikopter ebeveyn tutumlarının özel bir başlık altında ele alınmasının gerekli ve önemli olduğu düşünülmektedir. Son 20 yılda yurt dışında konu ile ilgili yapılan araştırmalar da helikopter ebeveynliğin ve sonuçlarının önemine işaret etmektedir.

Yapılan araştırmanın Türkiye’de helikopter ebeveyn tutumları konusunda ilk olmasından dolayı sonuçları büyük ölçüde tartışmaya açıktır. Bununla birlikte araştırmanın, alandaki bilim insanlarına farklı örneklem gruplarında, çeşitli değişkenler dahil edilerek ve farklı araçlar kullanılarak araştırmalar yapılması konusunda ilham vermesi umulmaktadır.

Yapılan araştırmada, Türkiye’de annelerin üçte birinin, babaların ise yedide birinin helikopter ebeveyn tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir. Stone vd., (2011) helikopter ebeveyn kavramının ele alındığı ilk araştırmalara günümüzde yapılan araştırma sonuçlarının karşılaştırıldığında son 30 yıl içinde bu tutuma sahip ebeveynlerin oranının yüzde 60 arttığını ileri sürmektedir. Yapılan araştırmada da 1996-1998 doğumlu katılımcıların ebeveynlerinde algıladıkları helikopter tutumları ile 2005-2007 doğumlu katılımcıların algıladıkları arasında yüzde 67 oranında artış olduğu görülmüştür. Bu tespiti, Stone vd. (2011) belirttiği orana çok yakın olması dikkat çekicidir. Doğrudan helikopter tutumlarla ilgili olmayan ve genel olarak anne babaların çocuk yetiştirme tutumları üzerinde yapılan araştırmalarda çocuk yetiştirme tutumlarında son çeyrek yüzyılda büyük değişmelerin meydana geldiği belirtilmektedir (Carney-Hall, 2008; Frey ve Tatum, 2016)

Yapılan araştırmada, annelerin babalara kıyasla daha fazla helikopter tutuma sahip oldukları gözlenmiştir. Bu durumun toplumda geleneksel anne ve baba rolleri konusundaki farklılıktan etkilenmiş olabileceği düşünülmektedir (Johnston vd., 2017). Genel olarak ebeveyn tutumlarını inceleyen çalışmalarda da annelerin çocuklara karşı üstlendikleri sorumluluk ve onların yetiştirilmesi konusunda duydukları kaygı babalarinkinden yüksek bulunmuştur (Powell ve Karraker, 2017). Bu farkın helikopter ebeveynlik tutumlarında da kendisini göstermesi bu şekilde açıklanabilir. Bununla birlikte hem yapılan araştırmada hem de ilgili alan yazında (Somers ve Settle, 2010) helikopter ebeveyn tutumlarındaki artışın, anneler kıyasla babalarda daha fazla gözlemlendiği görülmektedir. Diğer bir ifade ile helikopter babaların oranı, anneler kıyasla

daha hızlı artmaktadır. Yapılan araştırmada, 1996-1998 doğumlu katılımcılar ile 2005-2007 doğumluların algılanan *helikopter baba* tutumları arasında yüzde 85 oranında fark gözlenmiştir.

Somers ve Settle (2010) helikopter tutuma sahip ebeveynlerin giderek artmasını altı sebebe bağlamaktadır. Bu sebeplerden ilk sırayı demografik değişimler almaktadır. Aile dinamiğindeki ve ebeveynlikteki değişikliklere bağlı olarak ailelerin anne baba olmayı geciktirmeleri ve daha az çocuğa sahip olma eğilimi helikopter ebeveyn tutumunu artırmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ve buna bağlı olarak çocuklarını izlemenin kolaylaşması da sebepler arasında vurgulanmıştır (Marcus, 2010). Küreselleşme dahil olmak üzere toplumdaki yapısal değişiklikler ve buna bağlı olarak anne-babaların öğrencilerin eğitim konusundaki ilgisinin artması üçüncü sebep olarak ileri sürülmüştür. Ebeveynlerin çocuklarının güvenliği konusunda daha fazla kaygılanmalarına yol açan saldırı, şiddet ve kaçırma olaylarına ilişkin gözlemler ve duyumlar da bu tutumun artmasına yol açan sebeplerden bir tanesi olarak ileri sürülmektedir. Sayılan bu sebeplere ilave olarak anne babaların diğer ebeveynleri modellemeleri, helikopter anne babalarda gözlemledikleri tutumları benimsemelerinin de artışta etkili olduğu belirtilmektedir (Merriman, 2008).

Helikopter ebeveynliğin yaygınlaşmasına ilişkin yapılan araştırmaların önemli bir bölümü, teknoloji alanındaki gelişmelere dikkat çekmektedir (Aslop, 2008; Hofer ve Moore, 2010; Hunt, 2008; Johnson ve Schelhas-Miller, 2011; Lancaster and Stillman, 2010; Savage, 2003; Somers ve Settle, 2010). Childs, (2014) bu durumu; *dünyanın en uzun sanal, kablosuz, yüksek teknoloji ürünü, elektronik göbek bağı* olarak tanımlamıştır. Yapılan bir araştırmada ise ebeveynlerin evliliğe ve evliliklerine ilişkin inanç ve tutumları ile helikopter ebeveynlikleri arasında ilişki saptanmıştır (Willoughby vd., 2015). Bu durum, evli çiftlerin evlilikleri ve evlilikleri ile ilgili sorunlara üzerine yoğunlaşma yerine enerjilerini ve davranışlarını çocukları üzerine odakladıklarını düşündürmektedir.

Helikopter ebeveyn tutumlarını kültürler arası karşılaştırmalarla inceleyen araştırmalar da bulunmaktadır. Henüz yeterince araştırma yapılmamış olmasına karşılık, kültürel farklılığın helikopter ebeveyn tutumları üzerinde

önemli bir etkisinin bulunmadığı, her kültürde bu tür çocuk yetiştirme yaklaşımlarına rastlanabileceği vurgulanmaktadır (Oishi ve Sullivan, 2005). Bu bulgu, helikopter ebeveyn tutumlarının evrensel bir nitelik taşıyabileceği şeklinde yorumlanmıştır. Kwon vd., (2017)'de farklı kültürlerde yaşayan helikopter ebeveynlerin benzer özelliklere sahip olduklarını saptamış ve helikopter ebeveynliğin kültürler üstü bir tutum olduğunu ileri sürmüştür.

Yapılan araştırmada, ortaokulda öğrenci olan katılımcıların algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları, diğer eğitim kademelerindeki katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Bu durum çocukları ortaokulda öğrenci olan ebeveynlerde helikopter tutumların daha yoğun olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Erinlik ya da ön ergenlik olarak isimlendirilen bu dönem, çocukların gelişimin her boyutunda ve akademik yaşamlarında önemli değişmelerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemdeki gelişim özelliklerinin ve geleceğe ilişkin akademik kaygıların, anne babalarda helikopter tutumun artmasına sebep olabileceği düşünülmektedir. ABD yapılan bir araştırmada eğitim kademeleri açısından helikopter ebeveyn tutumları en fazla çocukların temel eğitim düzeyinde gözlenmiştir (Gude, 2014). Söz konusu araştırma bulgularına göre bu dönemde ebeveynlerinin yüzde 38'i helikopter tutum sergilemektedir. Gude (2014)'ün araştırmasında temel eğitim basamağında gözlenen yüzde 38'lik tutum çocuklarının üniversite yaşamında yüzde 29'a düşmektedir. Diğer bir ifadeyle, temel eğitim kademesinde çocuğu olan anne babaların yüzde 38'i helikopter tutum gösterirken, çocukları üniversiteye giden ebeveynlerin yüzde 29'unda bu tutum gözlenmiştir. Bir başka araştırmada da helikopter tutum özelliğine sahip ebeveynlerin bu tutumlarının çocuklarının eğitim kademelerine göre büyük oranda değişmediği saptanmıştır (Harper vd., 2012). Benzer bir araştırmada ise 33 yaş altı gençlerin yüzde 24'ü ebeveynlerinden en az birinin helikopter tutuma sahip olduklarını ifade etmişlerdir (Milita ve Bunch, 2017). Bu durum helikopter tutumların çocuğun gelişim dönemlerinden biri ya da birkaçı ile ilgili olmayıp genellikle yaşamı boyunca devam ettiğini göstermesi bakımından önemlidir. Diğer bir ifade ile helikopter ebeveyn tutumu bazı anne babalarda bir kişilik özelliği (Almendrala, 2015; West ve Lewis, 2018) olarak kabul edilebilir.

Yapılan araştırmada tek çocuklu ailelerde helikopter ebeveynlik daha fazla gözlenmiştir. Analizler, tek çocuklu annelerin yarısından fazlasının helikopter tutuma sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Buna karşılık, helikopter tutumların boyutları açısından ise, etik ve ahlaki konularda helikopter tutumun, çocuk sayısından etkilenmediği gözlenmiştir. Diğer bir ifade ile, etik-ahlaki konularda, ailede kaç çocuk olursa olsun ebeveynler aynı düzeyde helikopter tutum sergilemektedirler. Kolej öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları konusunda yapılan bir araştırmada da öğrencilerden daha az kardeşe sahip olanların daha fazla helikopter tutum bildirdikleri gözlenmiştir (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014). Bununla birlikte yapılan araştırmada birden fazla çocuklu ailelerde ilk çocuklara karşı sergilenen helikopter tutumun diğer kardeşlere kıyasla daha fazla olduğu saptanmıştır. En az helikopter tutum ise ortanca çocuklara karşı gösterilmektedir.

Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, büyük şehirlerde yaşayan ebeveynlerde helikopter tutum, daha küçük yerleşim yerlerine göre daha fazla gözlenmektedir. Bununla birlikte temel yaşam becerileri ve duygusal-özel yaşam alanlarında sergilenen helikopter tutum, yerleşim yeri ile ilişkili bulunmazken, akademik konularda ve etik-ahlaki alanda ebeveynlerin helikopter tutumları yerleşim yeri ile ilişkili görülmüştür. Bu durum büyükşehirlerde yaşayan anne babaların çocuklarının akademik yaşamına ve ahlaki konulara karşı daha duyarlı ya da kaygılı oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Yapılan araştırmanın sonuçları, helikopter ebeveyn tutumunun çocukların cinsiyetinden etkilenmediğini göstermektedir. Diğer bir ifade ile, çocuğun erkek ya da kız olması, anne babanın genel helikopter tutumunda bir fark yaratmamaktadır. McGinley (2018)'de helikopter ebeveynliğin kendine özgü nitelikler taşıdığı ve bu tutumun çocukların özelliklerinden etkilenmediğini gözlemiştir. Yapılan başka bir araştırmada da helikopter ebeveynliğin bağlanma ve özerklik temelli bir tutum olduğu ve çocuğa ilişkin değişkenlerden bağımsız gözlendiği savunulmaktadır (Kelly vd., 2017). Genel helikopter tutumunda çocukların cinsiyetlerine göre bir fark bulunmamasına karşılık, helikopter tutumun boyutları açısından değerlendirildiğinde akademik yaşamda erkek çocuklara, etik ve ahlaki yaşam konularında ise kız çocuklara karşı helikopter tutumun daha baskın olduğu gözlenmiştir. Bu farkın da kültür temelli olabi-

leceği düşünülmektedir. Erkek çocukların eğitim görmelerinin ve bir mesleğe sahip olmalarının kız çocuklara oranla daha fazla önemsendiği kültürlerde böyle bir farkın ortaya çıkması beklenen bir durum olarak yorumlanmıştır. Aynı durum ahlaki konularda helikopterlik için de söylenebilir.

Araştırmada üniversite mezunu annelerin, diğer eğitim kademelerinden mezun olanlara kıyasla daha fazla helikopter tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Babaların helikopter tutumlarının ise eğitim düzeylerinden etkilenmediği saptanmamıştır. Ailenin (katılımcı beyanlarına dayalı) ekonomik düzeyi ile ebeveynlerin helikopter tutumları arasında da anlamlı fark bulunmuştur. En yüksek helikopter tutum, ailelerinin orta ekonomik düzeyde olduğunu bildiren katılımcılarda gözlenmiştir. Orta sınıf ailelerin çocuklarının akademik başarılarına ilişkin ilgisi ve müdahalesinin giderek yaygınlaştığına ilişkin çok sayıda araştırma mevcuttur (Ahier ve Moore, 1999; Sirin ve Rogers-Sirin, 2004; Lindsay, 2011; Smetana ve Chuang, 2001). Araştırmada elde edilen bulgu bu çerçevede değerlendirilmiştir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Helikopter ebeveyn Türkiye'de henüz üzerinde bilimsel araştırma yapılmış bir kavram değildir. Yapılan araştırmanın bilimsel ortamlarda bu kavramı tartışmaya açması umulmaktadır. Bununla birlikte araştırma önemli sınırlılıklara sahiptir. Araştırmada veriler katılımcıların algılarına dayanmaktadır. Söz konusu kavramla ilgili anne baba görüşleri alınmamıştır. Yapılacak yeni çalışmaların bu eksikliği tamamlayacağı umulmaktadır. Benzer şekilde öğretmen ve yönetici görüşlerine dayalı çalışmalar da yapılabilir. Helikopter ebeveyn konusunda eğitimcilerin görüşlerine dayalı çalışmalara sıklıkla rastlanmaktadır. Araştırma durum tespitine dönük olarak yapılmıştır. Helikopter ebeveyn tutumları ile öznel iyi oluş, öz yeterlik, psikolojik sağlamlık, egosantrik özellikler, psikolojik semptomlar gibi değişkenler arasında ilişki aramayı amaçlayan araştırmaların konuya önemli ölçüde açıklık getireceği düşünülmektedir.

Gerek yapılan araştırma gerekse yurt dışında konu ile ilgili çalışmalar helikopter ebeveynliğin giderek yaygınlaştığını göstermektedir. Yapılan çalışmaların helikopter ebeveyn tutumunun olumsuz sonuçlarına odaklandığı görülmektedir. Bununla birlikte çok sınırlı sayıda olmakla birlikte bu

yaklaşımın olumlu sonuçlarının olabileceğini savunan araştırmacılar da vardır (Cutright, 2008; Florida State University, 2016). Helikopter ebeveyn tutumlarının olası olumlu sonuçları da araştırılmasının konuya farklı bakış açıları kazandıracığı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ahier, J. and Moore, R. (1999). Post-16 education, semi-dependent youth and the privatisation of inter-age transfers: Re-theorising youth transition. *British Journal of Sociology of Education*, 20(4), 515-530.
- Almendrala, A. (2015). *Helicopter Parent' Doesn't Ortalama What You Think It Ortalamas: Just because you don't follow your kid to her job interview doesn't Ortalama you aren't helicopter parenting*. Kaynak: https://www.huffpost.com/entry/what-is-a-helicopter-parent_n_56453977e4b08cda34883f85. (Erişim: 11.11.2018).
- Aslop, R. (2008). *The trophy kids grow up: How the millennial generation is shaking up the workplace*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Bradley-Geist J., Olson-Buchanan J. (2014) Helicopter Parents: an Examination of The Correlates of Over-Parenting of College Students, *Education Training*, 56 (4), 314-328. <https://doi.org/10.1108/ET-10-2012-0096>
- Bristow, J. (2014). *The Double Bind of Parenting Culture: Helicopter Parents and Cotton Wool Kids*. In: Parenting Culture Studies. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9781137304612_10
- Carney-Hall, K. (2008). Understanding current trends in family involvement. *New Directions in Student Services*, 122, 3-14.
- Childs, M. (2014). *Mullendore: Cell phone is umbilical cord for helicopter parents*. Kaynak: <https://coe.uga.edu/news/2014/06/mullendore-cell-phone-isumbilical-cord-for-helicopter-parents>. (Erişim: 24.8.2018)
- Cutright, M. (2008). From Helicopter Parent to Valued Partner: Shaping The Parental Relationship for Student success. *New Directions for Higher Education*, 144, 39-48.
- Eberly-Lewis, M. B., Vera-Hughes, M. ve Coetzee, T. M. (2018). Parenting and Adolescent Grandiose Narcissism: Mediation through Independent Self-Construal and Need for Positive Approval. *The Journal of Genetic Psychology*, 179(4), 207-218. <https://doi.org/10.1080/00221325.2018.1472549>
- Fingerman, K. L., Cheng, Y., Wesselmann, E. D., Zarit, S., Furstenberg, F. and Birditt, K. S. (2012). Helicopter Parents and Landing Pad Kids: Intense Parental Support of Grown Children. *Journal of Marriage and Family*, 74, 880-896. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2012.00987.x>
- Florida State University. (2016). *Helicopter Parents: Hovering May Have Effect as Kids Transition to Adulthood*. *NeuroscienceNews*. Kaynak: <http://neurosciencenews.com/neurodevelopment-helicopter-parenting-4592/> (Erişim: 15.9.2018)
- Frey, T. K. ve Tatum, N. T. (2016). Hoverboards and “hovermoms”: helicopter parents

- and their influence on millennial students' rapport with instructors. *Communication Education*, 65(3), 359-361. DOI: 10.1080/03634523.2016.1177846
- Garner, T. M. (2017). *The relation of helicopter parenting to depressive symptomatology in emerging adults*. Chair of Committee. Lisa A. Turner, Ph. D, University of South Alabama, East Eisenhower Parkway.
- Gibbs, N. (2009). The growing backlash against overparenting. Kaynak: *Time*. <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1940697,00.html> (Erişim: 11. 06. 2018)
- Ginnott, H. (1969). *Between Parent and Teenager*. London, England: Macmillan.
- Gude, K. (2014). "College Students and their Helicopter Parents: a Recipe for Stress." Huffington Post. April 8. Kaynak: http://www.huffingtonpost.com/karl-gude/parents-the-worst-kind-of_b_5097971.html. Last Accessed on June 16, 2015. (Erişim: 11.11.2018)
- Harper, C. E., Sax, L. J. and Wolf, De'Sha S. (2012). The Role of Parents in College Students' Sociopolitical Awareness, Academic, and Social Development. *Journal of Student Affairs Research and Practice* 49(2), 137-56. <https://doi.org/10.1515/jsarp-2012-6147>
- Hesse, C., Mikkelson, A. C. ve Saracco, S. (2018). Parent-Child Affection and Helicopter Parenting: Exploring the Concept of Excessive Affection, *Western Journal of Communication*, 82(4), 457-474. <https://doi.org/10.1080/10570314.2017.1362705>
- Hofer, B. K. and Moore, A. S. (2010). *The ictconnected parent: Staying close to your kids in college (and beyond) while letting them grow up*. New York, NY: Free Press.
- Hong, J-C., Hwang, M.-Y., Kuo, Y-C. and Hsu, W-Y. (2015). Parental monitoring and helicopter parenting relevant to vocational student's procrastination and self-regulated learning. *Learning and Individual Differences*, 42, 139-146, <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2015.08.003>
- Hunt, J. (2008). Make room for daddy... and mommy: Helicopter parents are here! *The Journal of Academic Administration in Higher Education*, 4(1), 9-11.
- Johnson, H. and Schelhas-Miller, C. (2011). *Don't tell me what to do, just send me money: The essential parenting guide to the college years*. New York, NY: St. Martin's Griffin.
- Johnston, C., Belschner, L., Park, J. L., Stewart, K., Noyes, A. and Schaller, M. (2017). Mothers' Implicit and Explicit Attitudes and Attributions in Relation to Self-Reported Parenting Behavior. *Parenting*, 17(1), 51-72. DOI: 10.1080/15295192.2016.1184954
- Juang, L. P., Qin, D. B., and Park, I. J. K. (2013). Deconstructing the myth of the "tiger mother": An introduction to the special issue on tiger parenting, Asian-heritage families, and child/adolescent well-being. *Asian American Journal of Psychology*, 4(1), 1-6. <http://dx.doi.org/10.1037/a0032136>

- Kelly, L., Duran, R. L. and Miller-Ott, A. E. (2017) Helicopter parenting and cell-phone contact between parents and children in college. *Southern Communication Journal*, 82(2), 102-114. <https://doi.org/10.1080/1041794X.2017.1310286>
- Kouros, C.D., Pruitt, M.M., Ekas, N.V., Kiriaki, R. and Sunderland, M. (2017). Helicopter parenting, autonomy support, and college students' mental health and well-being: The moderating role of sex and ethnicity. *Journal of Child and Family Studies*, 26(3), 939–949. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0614-3>.
- Kuppens, S. ve Ceulemans, E. (2018). Parenting Styles: A Closer Look at a Well-Known Concept. *Journal of Child and Family Studies, Erken görünüm*, 1-15. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1242-x>
- Kwon, K. A., Yoo, G. and De Gagne, J. C. (2017). Does Culture Matter? A Qualitative Inquiry of helicopter Parenting in Korean American College Students. *Journal of Child and Family Studies*, 26(7), 1979–1990. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-0694-8>
- Lancaster, L. and Stillman, D. (2010). *The m-factor: How the millennial generation is rocking the workplace*. New York, NY: Harper Collins.
- Lindsay, C. A. (2011). All middle-class families are not created equal: Explaining the contexts that Black and White families face and the implications for adolescent achievement. *Social Science Quarterly*, 92(3), 761-781. doi:10.1111/j.1540-6237.2011.00791.x
- Locke, J., Campbell, M., and Kavanagh, D. (2012). Can a Parent Do Too Much for Their Child? An Examination By Parenting Professionals of the Concept of Overparenting. *Australian Journal of Guidance and Counselling*, 22(2), 249-265. doi:10.1017/jgc.2012.29
- Loftis, L. (2014). *9 Things We Don't Discuss About Helicopter Parenting But Should*. Kaynak: The Federalist. <http://thefederalist.com/2014/04/17/9-things-we-dont-discuss-about-helicopter-parenting-but-should/> (Erişim: 10.11.2018).
- Luebbe, A. M., Mancini, K. J., Kiel, E. J., Spangler, B. R., Sendlak, J. L. ve Fussner, L. M. (2016). Dimensionality of Helicopter Parenting and Relations to Emotional, Decision-Making, and Academic Functioning in Emerging Adults. *Assessment*, 25(7), 841 – 857. <https://doi.org/10.1177/1073191116665907>
- Marcus, J. (2010). *Forever Young: Students tied to the electronic apron strings*. *The Times Higher Education*. Kaynak: <https://www.timeshighereducation.co.uk/news/forever-young-students-tied-to-the-electronic-apron-strings/412198.article>. (Erişim: 21.4.2018)
- McGinley, M. (2018). Can Hovering Hinder Helping? Examining the Joint Effects of Helicopter Parenting and Attachment on Prosocial Behaviors and Empathy

in Emerging Adults. *The Journal of Genetic Psychology*, 179(2), 102-115. DOI: 10.1080/00221325.2018.1438985

- Merriman, L.S. (2008). Managing parental involvement. *NASPA Leadership Exchange*, 5(1), 14-18.
- Milita, K. and Bunch, J. (2017). Helicopter Parenting and the Policy Attitudes of College Students. *Political Science and Politics*, 50(2), 359-366. doi:10.1017/S1049096516002808
- Murray, J., Farrington, D., Sekol, I. ve Olsen, R. F. (2009). Effects of parental imprisonment on child antisocial behaviour and mental health: a systematic review. *Campbell Systematic Reviews*, 4, 56-59. DOI: 10.4073/csr.2009.4
- Odenweller, K. G., Booth-Butterfield, M. and Weber, K. (2014). Investigating Helicopter Parenting, Family Environments, and Relational Outcomes for Millennials, *Journal Communication Studies* (4), 407-425. <https://doi.org/10.1080/10510974.2013.811434>
- Oishi, S. and Sullivan, H. W. (2005). The mediating role of parental expectations in culture and well-being. *Journal of Personality*, 73(5), 1267-1294. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2005.00349.x>.
- Padilla-Walker, L. M. and Nelson, L. J. (2012). Black hawk down?: Establishing helicopter parenting as a distinct construct from other forms of parental control during emerging adulthood. *Journal of Adolescence* 35(5), 1177-1190. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2012.03.007>
- Powell, D. N. and Karraker, K. (2017). Prospective Parents' Knowledge About Parenting and Their Anticipated Child-Rearing Decisions. *Fam Relat*, 66, 453-467. doi:10.1111/fare.12259
- Reed, K., Duncan, J. M., Lucier-Greer, M., Fixelle, C., and Ferraro, A. J. (2016). Helicopter parenting and emerging adult self-efficacy: Implications for mental and physical health. *Journal of Child and Family Studies*, 25(10), 3136-3149. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0466-x>.
- Rousseau, S. ve Scharf, M. (2017). Why people helicopter parent? An actor-partner interdependence study of maternal and paternal prevention/promotion focus and interpersonal/self-regret. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(7), 919-935. <https://doi.org/10.1177/0265407517700514>
- Savage, M. (2003). *You're on your own (but I am here if you need me): Mentoring your child during the college years*. New York, NY: Simon and Schuster.
- Schiffirin, H. H., Liss, M., Miles-McLean, H., Geary, K. A., Erchull, M. J. ve Tashner, T. (2014). Helping or Hovering? The Effects of Helicopter Parenting on College Students' Well-Being. *Journal of Child and Family Studies*, 23(3), 548-557. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9716-3>

- Sharma, A. ve Sarna, S. (2018). Is Parental Attachment Transforming Parents to Helicopter Parents? *Global Journal for Research Analysis*, 7(5), 13-15.
- Sirin, S., and Rogers-Sirin, L. (2004). Exploring school engagement of middle-class African American adolescents. *Youth and Society*, 35(3), 323-340. doi:10.1177/0044118X03255006
- Smetana, J. and Chuang, S. (2001). Middle-class African American parents' conceptions of parenting in early adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 11(2), 177-198.
- Somers, P. ve Settle, J. (2010). The helicopter parent: Research toward a typology. College and University: *The Journal of the American Association of Collegiate Registrars*, 86(1), 18–27. Kaynak: <https://www.questia.com/library/journal/1P3-2148808521/the-helicopter-parent-research-toward-a-typology>. (Erişim: 12.10.2018)
- Stone, J., Berrington, A. and Falkingham, J. (2011). The changing determinants of UK young adults' living arrangements. *Demographic Research*, 25, 629–666.
- van Ingen, D. J., Freiheit, S. R., Steinfeldt, J. A., Moore, L. L., Wimer, D. J., Knutt, A. D., Scapinello, S. and Roberts, A. (2015). Helicopter Parenting: The Effect of an Overbearing Caregiving Style on Peer Attachment and Self-Efficacy. *Journal of College Counseling*, 18(1). 7-20. doi:10.1002/j.2161-1882.2015.00065.x
- West, A. and Lewis, J. (2018). *Helicopter Parenting and Boomerang Children: How Parents Support and Relate to Their Student and Co-Resident Graduate Children*. by Routledge, 711 Third Avenue, New York, NY 10017, ISBN: 978-1-315-56316-9. Kaynak: <http://www.pewsocialtrends.org/2012/03/15/the-boomerang-generation/> (Erişim: 1.11.2018)
- Willoughby, B. J., Hersh, J. N., Padilla-Walker, L. M., and Nelson, L. J. (2015). “Back Off”! Helicopter Parenting and a Retreat From Marriage Among Emerging Adults. *Journal of Family*, 36(5), 669–692. <https://doi.org/10.1177/0192513X13495854>
- Yılmaz, H. (2019). İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. *Journal of Early Childhood Studies*, 3(1), 3-30. DOI: 10.24130/eccd-jecs.1967201931114
- Yoo, G., Liu, X. ve Cho, S. (2016). Effects of Perceived Helicopter Parenting on Subjective Well-Being among Chinese Undergraduate Students. Conference: CASS and ISA RC06 Conference *Social Change and Family Developments on May 27th at Chinese Academy of Social Sciences in Beijing, China*
- Zienty, L. and Nordling, J. (2018). *Fathers are helping, mothers are hovering: Differential effects of helicopter parenting in college first-year students*. Celebration of Learning. Kaynak: <https://digitalcommons.augustana.edu/celebrationoflearning/2018/posters/19> (Erişim: 10.10.2018)